

Izda se vsak dan razen nedelj in
pustnih dni.
Izdati dnevno razen nedelj in
pustnih dni.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravljalni prostori
2857 S. Lawrence Ave.
Office of Publication:
2857 S. Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4904

ETO—YEAR XXIV.

Črna lista
in 50.00

Entered as second-class matter January 28, 1916, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., četrtek, 8. januarja (January 8), 1931.

Subscription \$6.00
Yearly

STEV.—NUMBER 6

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Fašizem je nevaren delavskemu gibanju

Objavlja se v vseh deželah sveta
in delavstvo je razdeljeno in
nesposobno, da bi se mu odlo-
no postavilo v bran

Bruselj. — (FP) — Od Brazi-
le do Kitajske in od Finske do
Danije so v teku revolte in ci-
line vojne. Le par držav je iz-
petih, toda tudi v teh ni prave-
ga miru, kajti nepokoj je skoro
plošen.

Kaj se godi? Kadar se po-
javljajo v istem času nevarni in-
cidenti v tako različnih krajih in
državah, mora biti nekaj nara-
ne. Revolta v Španiji, kriza v
umuniji, na Poljskem in civil-
ne vojne v Južni Ameriki ter
staja v Indiji so nevarna zna-
čenja.

Ekonomika kriza je nedvom-
no največji povzročitelj nepoko-
ja, ki se opaža povsod. V Evro-
pi sta izvezli samo Francija in
ovjetska unija in prva bo imela
praviti a krizo v doglednem ča-
su. Simptoni so že tukaj in se
ščitujejo v propadanju bank,
padanju izvozne trgovine in v
industrijskih bankrotih.

Položaj delavskega razreda v
zemlji je tragičen. Število
brezposelnih je doseglo štiri mi-
ljone in še vedno raste. Nem-
ski tovarnarji so začeli s kam-
panjo za redukcijo med in pri-
jem jim pomaga Brueningova
vlada, ki je vrgla breme zavara-
nja zoper brezposelnost na
leča delavstva.

V Veliki Britaniji, kjer je že
poldrugo leto na krmilu delav-
ska vlada, narašča brezposelnost
in vlada ni v vsem tem času
prejela nobene učinkovite mere
a omiljenje brezposelnosti.

V Italiji je ekonomska situa-
lja zelo slaba. Mussolini je
kuhal dobili posojila v Franciji
in Ameriki, toda poskus je kon-
čal s fiaskom. Zato je pričel
nižavati medse vladnim ura-
dikom in uslužbencem, ali tudi
ne bo rešilo Italije pred finan-
nim polomom. Protesti proti
redukcijam niso bili dovolj glas-
ni, da bi vili bojazen pred po-
litičnimi v srca fašističnih vo-
diteljev.

Te sličice iz raznih držav po-
kazujejo temperamento delav-
stva. Trpijo, stradajo in kon-
no revoltirajo. V tem boju mo-
no predvsem računati na pri-
vatne armade mednarodnega fa-
šizma, ki se pojavljajo v
skoro vseh evropskih državah.
Diktatorji se zanašajo na arma-
de, katere kontrolirajo ter na
industrijske močnike in bankir-
je, ki jih podpirajo. Oboroževal-
na tekma je v teku in diplomati
in mirovni apostoli, ki so se zbi-
rajo v Ženevi ali drugih mestih
evropskih ne bodo a svojimi hi-
navskimi govori odvrnili vojne,
ki mora priti prej ali slej.

Nobene sile ni na vidiku, da
bi ustavila pohod reakcije. De-
lavstvo v Evropi je razdeljeno
in se samo bje med seboj. Ra-
dikalne grupe, komunisti in so-
cijalisti, se ne morejo zediniti in
so skoro brez moči v boju proti
valu fašizma, ki je objel ne sa-
mo Italijo in Nemčijo, temveč
je močan tudi v Avstriji, Polj-
ski in na Ogrskem.

Strokovne unije so paralizirane
in stoje v defenzivi ob dol-
gi bojevi fronti. Porazene so
večkrat radi svoje boječnosti in
neodločnosti kot od sile sovražni-
ka, kar je pokazala stavka kovi-
arskih delavcev v Nemčiji, ko
so jih voditelji izročili na milost
arbitražnemu odboru, katerega
so kontrolirali delodajalci.

Edino upanje za uspešen boj
proti reakciji so pogajanja, ki
jih vodi angleška neodvisna de-
lavska stranka v svrhu zbliza-
nja druge in tretje internacione.
Je, in konference zastopnikov
levičarjev in desničarjev v fran-
coskih strokovnih unijah v svr-
ho zedinjenja. Močno in orga-

Uporniške razpoloženje v angleški mornarici

Ena podmornica in dve križarki
prizadeti

London, 7. jan. — Vesti, da je
angleška bojna mornarica preže-
ta z rebelnim duhom, so povzo-
čile senzacijo po vsej Angliji.
Preiskava je odkrila dejstvo, da
je bilo zadnje nedeljo na pod-
morniški postajni ladji "Luciji"
aretiranih trideset mošt, ki so se
uprli povelju. Poveljnik ladje je
smatral prestopek za tako resen,
da je predal upornike vojnemu
sodišču. Poveljstvo seveda poja-
njuje, da je bil punt brez kake-
ga političnega značaja; pomor-
ščaki so se razjezili, ker niso do-
bili dopusta na suhem.

To pa še ni vse. Danes se je
izvedelo, da se je uporniško raz-
položenje pojavilo tudi med mo-
štvo dveh križark. Obseg tega
razpoloženja je tako velik, da je
poveljstvo odredilo usidranje kri-
žark v domačem pristanišču, da-
si so imele odpluti na odprto
morje.

Dominikanska republika llee posojilo

Predsednik Ameriške delavske
federacije obljubil pomoč

Washington, D. C. — (FP) —
Rafael Bracha, poslanik domini-
kanske republike v Washingtonu,
se je osebno zglasil v glav-
nem stanu Ameriške delavske
federacije, da izreče zahvalo
predsedniku Greenu v imenu
predsednika republike Trujilla
za pomoč in izražene simpatije
žrtvam viharja, ki je napravil
velikansko škodo v Santo Do-
mingu.

Trujillo, ki je član eksekuti-
vnega odbora Panameriške delav-
ske federacije, llee posojilo v
Ameriki v svrhu rehabilitacije
republike, da se tako izboljša po-
ložaj delavstva, ki je bilo naj-
bolj prizadeto vsled viharja.

Green je obljubil pomoč orga-
niziranega delavstva v Ameriki,
da se postavi delavska vlada v
Santo Domingu na trdno podla-
ga, da bo tako zmogla izboljša-
ti položaj dominikanskih delav-
cev.

Srbsko mesto imenovano po sara-
jevskem atentatorju

Beograd, 7. jan. — Gavrilu
Princip, ki je leta 1914 ustrelil
avstrijskega kronprince Franca
Ferdinanda in njegovo ženo v
Sarajevu in ki je bil lani počaš-
čen a spominsko ploščo na licu
umora, je bil ta teden drugič po-
čaščen. Mesto Luda je spremeni-
lo svoje ime v Princip.

Urgirna deportacija Einsteina

Los Angeles, Cal. — Dr. A. D.
Houghton, legijonar, ki je izja-
vil, da se ne strinja z Einstei-
novo relativistično teorijo niti z
njegovimi pacifističnimi proglasa-
mi, je izstopil iz krajevine postoj-
janke Ameriške legije, ker je
odklonila njegovo resolucijo, v
kateri je zahteval, da se Ein-
stein deportira.

Naseljevanje iz Mehike pada

STARA GARDA POBIJA ŽIVEŽ- NO POMOČ

Pristaši Hooverja pravijo, naj
Rdeči križ nasiljuje farmarje
in delavce

Washington, D. C. — V kon-
gresu je spet bitka glede vpra-
šanja, ali sme vlada financirati
živežno pomoč za izstradane far-
marje in brezposelne delavce ali
ne sme. Senatna zbornica je že
drugič sklenila, da se vsoti za
vseled sude prizadeti farmarjem
doda petnajst milijonov dolarjev
za nakup živil. Dogodki v Arkan-
sasu, kjer je 500 farmarjev zad-
nji teden navallilo v mesto z gro-
žnjo, da si sami vzamejo živil, a-
ko jih ne dobe zlepa, so podga-
li senatorje k temu sklepu.

V nižji zbornici, kjer ima sta-
ra garda več moči, pa spet po-
bija ta korak. Vlada ne sme pa
ne sme direktno nasiljevati ljud-
stva! To bi bila angleška "dole",
ki je Amerika ne sme posnema-
ti! Hooverjevi pristasi v zborni-
ci so kričali v terek, da Rdeči
križ lahko skrbi za izstradane
farmarje. Privatne dobrodelne
organizacije naj skrbijo!

Kongresnik LaGuardia iz New
Yorka je predlagal, da se vladna
živežna pomoč raztegne na me-
sta za brezposelne delavce, pa so
mu brj pobili predlog.

Italijanska letalska flota v Bra-
ziliji

Natal, Brazilija, 7. jan. — De-
set letal a 40 moštvi italijanske
bojne zrakoplovne flote je včeraj
doslo v Boame v zapadni A-
friki čez Atlantik semkaj. Gene-
ral Italo Balbo, fašistični mi-
ster bojne letalske flote, je vodil
polet, ki je bil prvi te vrste iz
Evrope v Ameriko. Eno letalo
je padlo v morje, toda štirje mo-
že so se rešili.

Banka propada v je- klarskem distriktu

Petnajst bank zaprlo vrata v e-
nem mesecu

Gary, Ind. — (FP) — Petnajst
bank v calumetskem industrijs-
kem distriktu, v katerem se na-
haja Gary in druga jeklarska
mesta, je v teku enega meseca
zaprlo vrata in so prišle v roke
državnim in zveznim uradnikom.

Ceprav niso še objavljeni na-
tančni podatki, je znana stvar,
da je imelo mnogo delavcev na-
ložen denar v teh propadlih ban-
čnih institucijah. Ti so posebno
prizadeti, ker je med njimi
množica brezposelnih jeklarskih
delavcev, ki so hranili leta in le-
ta in nosili svoje prihranke v
banke, sedaj bodo pa najbrž iz-
gubili vse.

Samo v Garyju je v teku šti-
rih tednih propadlo osem bank,
zadnja od teh je bila First In-
diana Bank. V mestu posluje
sedaj samo šest bančnih institu-
cij.

Spet eden čikaški gangster obteal

Chicago. — V noči od torka na
sredo so iz teme v bližini Miller
in Polk ceste zalajali revolverji
in Pasquale Tardi, vodilni gan-
ster na zapadni strani mesta, je
obteal mrtev na oglu ulice. Dve
krogli sta zadeli tudi Ralpa
Constanza, ki je stal poleg Tar-
dija. Constanzo umira v bolnišni-
ci. Tema je pojedla ubijalce.

2,643,127 brezposelnih v Angliji

London, 7. jan. — Na temelju
uradnega poročila je bilo 29. de-
cembra 2,643,127 brezposelnih
delavcev v Angliji, katerim vla-
da plačuje "dole" ali denarno
podporo. To je največje število
v zgodovini moderne Anglije. Tu
pa niso všteti rudarji in predelci,
ki stavkajo.

Indijska konferen- ca pred razsulom

Hinduži zavrgli McDonaldov
kompromis a muslimani

London, 7. jan. — MacDonal-
dov kompromisni načrt za pomir-
jenje hindujskih in musliman-
skih delegatov na indijski konfe-
renci v Londonu, ki se ne more-
jo sporazumeti glede verskih pri-
vilegijev, vsekakor pade v vodo.
Dr. B. S. Munje, vodja hindujske
delegacije, je včeraj obvestil
MacDonalda, da ne sprejme kom-
promisa. Hinduži počejo, da bi
muslimani imeli asparatne volje-
ne okraje v reorganizirani Indiji.
MacDonald zdaj poskuša s dru-
gim načrtom, da potolači hindu-
ške fanatike, ki so precej zra-
stli, kar je pred nekaj dnevi na-
glo umrl vodilni muslimanski
delegat Mohamed Ali.

Nemška vlada pozvana, naj sama upoši delavce

Ministri priporočajo, da bi brezpo-
selni delali v industrijskih na-
strojke države

Berlin, 7. jan. — Herman Die-
trich, nemški finančni minister,
je včeraj v svojem govoru o eko-
nomskem položaju v Nemčiji pri-
poročal, da vlada upoši v indu-
strijskih vas brezposelne delavce,
katerim plačuje denarno podpo-
ro. Danes je okrog štiri milijone
brezposelnih v Nemčiji. Država
jim plačuje podporo, ne da bi
kaj delali, zato bi bilo bolje, da
se vrnejo v tovarne, delavnice in
rudnike in država naj jim plače
je meso, ako lastniki industrij
ne smorejo tega. Na ta način bo-
do saj producirali dobrine in
Nemčija bo imela dovolj blaga za
izvažanje na tuje trge.

Razume se, da bi država s
tem financirala privatne indu-
strije in podpora bi šla kapitali-
stom namesto delavcem. Dietrich
ni povedal, kaj bi vlada počela z
blagom, ako bi ne našla trga
zanj.

Rudarji kopljejo premog za brez-
poselne

Belleville, Ill. — Komitej za
pobijanje brezposelnosti je poro-
čal županu Stegemeyerju, da se
več sto delavskih družin nahaja
v velikem pomanjkanju, da ne
morejo plačati stanarine in ni-
majo premoga, da bi si segreli
svoja stanovanja. Potrebuje se
najmanj \$1,500 na mesec za po-
moč tem družinam.

Lastniki premoženjnikov so o-
bijubili, da bodo darovali pre-
mog, ki ga bodo rudarji nakopali
brezplačno, župan pa bo skrbel,
da bo premog dostavljen na dom-
revnim družinam. Silna situaci-
ja prevladuje tudi v bližnjem
Stauntonu, kjer je bil tudi orga-
niziran komitej za pobijanje
brezposelnosti.

Pomoriški ostanejo v Nikaragvi

Washington, D. C. — Na poziv
v senatu, da predsednik Hoover
pojasni, kaj delajo ameriški po-
moriščaki v Nikaragvi in zakaj se
ne vrnejo domov, je odgovoril
državni tajnik Stimson v terek,
da 1300 mošt ostane tamkaj do
prihodnjih volitev v Nikaragvi,
ki bodo leta 1932. Osem pomor-
ščakov je bilo ubitih zadnji teden
pri napadu iz zasede.

Trgovska zveza protestira

St. Louis, Mo. — Tukajšnja
Merchants & Manufacturers a-
sociacija je brzojavila senatorju
Shipsteadu, da se bo borila
proti sprejetju predloge proti
izdajanju injunkcij v industrijs-
skih sporih. V brzojavki nagla-
ša, da lastninske pravice ne
smejo izgubiti protektorje, ki jo
sedaj uživajo.

Osem rudarjev ubitih v West
Virginiji

Glen Rogers, W. Va. — Pri
eksploziji plina v premoženju
Glen Rogers dne 6. januarja je
bilo osem rudarjev ubitih. Na de-
lu je bilo okrog 50 mošt, ki so se
večinoma rešili.

KRIK O UPOSLE- VANJU DELAV- CEV NARAŠČA

Kapitalistični tlak kriči, da je bi-
lo 50,000 delavcev uposlenih
od novega leta

Chicago. — Listi poročajo, da
se "val prosperitete" vrača. V
kolonah se blešče številke nanovo
uposlenih delavcev v raznih me-
stih. Skupno število je do srede
naraslo na 51,000.

V Chicagu in okolici so zadnje
dni uposlili 10,000 delavcev; naj-
več so jih vzele železniške dru-
be in sicer one, ki so zadnje me-
sece dobili "lay-off".

Avtomobilske tovarne v De-
troitu so baje uposile 22,000 de-
lavcev v zadnjih osmih dneh. V
enajstih industrijah v Clevelan-
du se je vrnilo na delo 1800 mošt.
V teku enega tedna bo uposlenih
5000 mošt v jeklarskih tovarnah
v severnovzhodnem Ohu.

Veliki tovarniški "truči" se je
oglasil tudi v Pittsburghu, kjer
se je 8000 delavcev vrnilo na de-
lo z novim letom. V par tednih
naraste število ponovno upoale-
nih na 12,000 v zapadni Penn-
sylvaniji in West Virginiji.

Trockij sme obklati Norveško

Oslo, 7. jan. — Norveška vla-
da je dovolila Leonu Trockiju,
izgnanemu bivšemu voditelju so-
vjetske Rusije, da lahko pride na
Norveško predavati. Ko je Troc-
kij lani prošil za norveški vizum,
mu je bila prošnja odklonjena.
Trockij, ki je pravkar okrevljal
po hudem napadu influence, za-
puati Turčijo v najkrajšem ča-
su.

Brezposelni navallili na mestno hišo

Uprava civilne službe je nazna-
nila, da potrebuje tisoč delav-
cev in prišlo so se jih je 18-
000

Chicago. — (FP) — Policijska
je imela precej dela, ko je 18,000
brezposelnih delavcev navallilo
na mestno hišo, ko je uprava ci-
vilne službe naznanila, da potre-
buje tisoč delavcev za navadna
dela. Vsi so podpisali svoja
imena na vprašalne pole, ako-
prav večina prosilcev ni imela
upjanja, da bodo kdaj poklicani.

Kakor stoji stvari sedaj, bo
morala tudi izbrana skupina tisoč
delavcev čakati več tednov
na uposlitev. Stvar je v rokah
politikov in ti ne marajo hiteti.
Delavci bodo uposleni pri grad-
nji tunela za podzemsko želez-
nico.

Politični "pobijajo" brezposelnost

Denver, Colo. — Politični
mestni vladi so popolnoma igno-
rirali vprašanje brezposelnosti,
dokler ni državna delavska fe-
deracija objavila dejstva, da je
v Denverju več kot 20,000 brez-
poselnih delavcev. Sedaj so pri-
čeli govoriti o posojilih na nizke
obresti brezposelnim, toda pod-
vzeli niso nobene akcije za reši-
tev problema.

Telegrafisti pomagajo brezposel-
nim

St. Louis, Mo. — E. J. Mani-
on, predsednik bratovščine že-
lezniških telegrafistov, je izdal
okle na zaposlene člane, naj si
vzamejo par dni počitnic vsak
mesec, da tako pomagajo čla-
nom, ki so že več mesecev brez
dela.

Spominska granata ubila tri v
Srbiji

Belgrad, 7. jan. — V kmetaki
hiši v yasi Opuzena je bila že od
vojne granata, katero so hranili
za spomin. Včeraj pa je granata
nenadoma eksplodirala in ubila
mater in dva otroka. Očeta, ki
je videl tragedijo, je tako pre-
treslo, da se je zgrudil mrtev.

Sovjetska trgovina v Ameriki

Sovjetska vlada je v problem le-
tu nakupila blaga v Združenih
državah v vrednosti \$149,223,-
000

New York. — (FP) — Več
kot 75,000 ameriških delavcev in
farmarjev je na "plačilni listi",
namesto na cestah med brezpo-
selnimi, ki prodajajo jabolka,
vseled trgovine Združenih držav a
sovjetsko vlado. Tako se glasi po-
ročilo, ki ga je te dni objavila v
javnosti Amtorg Trading korp-
oracija.

Združene države so v problem
letu prodale Sovjetski vladi blaga
v vrednosti \$149,223,000. Od te
vaste je bilo izdanih \$21,000,000
za surov material, ostala vasta
pa je šla za nabavo poljedelskih
strojev in druge mašinerije.

Poleg tega je znano, da je več
kot tisoč Američanov uposlenih
pri raznih delih v Sovjetski uni-
ji, večinoma inženirjev in drugih
strokovnjakov. Amtorg in druge
sovjetske trgovske firme upoale-
ju petsto ljudi. Število ljudi,
ki so odvisni od zaslužka v zvezi
a sovjetsko trgovino, se še vedno
veča, ker Sovjetska unija potre-
buje smotne ljudi pri lavajanju
potletnega načrta gospodarskega
dela.

Flishev komitej, ki preiskuje
komunistično propagando v Zdr.
državah in bi najraje pretrgal
trgovske stike a Sovjetsko uni-
jo, prav nič ne pomišlja, da bi taka
akcija povečala število brezposel-
nih v Ameriki in bi bila tudi hud
udarec za farmarje v južnih dr-
žavah, ki so v prošlem letu pro-
dali veliko količino bombaša v
vrednosti več milijonov dolarjev
sovjetom.

Svoboda tiska v Los An-
gelesu

Policijska preganja prodajalce de-
lavskega tednika

Los Angeles, Cal. — (FP) —
Ali ima delavsko časopisje sploh
kakšne pravice, ki jih mora re-
spektirati tudi policija? To je
vprašanje, o katerem se veliko
razpravlja v delavskih krogih.
Ker policija nadleguje prodajal-
ce delavskega tednika "Citizen",
ki je glasilo unijskih delavcev v
Los Angelesu.

Policijski načelnik Bill Hynes
je dal aretirati več oseb, ki so
prodajale omenjeni list pred
gledališčem Rialto, ki je uposli-
lo stavkavce, ko so unijski de-
lavci zastavkali. Urednik lista
Harvey Garman je šel radi tega
na sodišče in izposloval injunk-
cijo proti policiji. Sodnik Wal-
ter S. Gates je o tej priliki podal
značilno izjavo.

"Policija nima pravice zati-
rati časopisja," je dejal Gates.
"Doktrina v konstituciji, ki ga-
rantira državljanom svobodo
govora in tiska in jim daje pra-
vico, da lahko razpravljajo in
pišejo o vsakem predmetu in so
sami odgovorni za zlorabo tega
privilegija, se mora vzdržati v
tej državi."

Na to izjavo je odgovoril Hy-
nes, da bo nadaljeval a aretaci-
jami, če bo "Citizen" v svojih
clankih pozival ljudi, naj bojkot-
irajo gledališče. Ako bo Hynes
urenil svoj govor, tedaj se
lahko zgodi, da bo prigan pred
sodnika radi žaljenja sodišča.

Kanadski farmarji se puntajo

Regina, Sask. — Na zborovan-
ju tukajšnjih farmarjev je bilo
6. t. m. slišati grožnje, da se za-
padna Kanada odtrga od vzhod-
ne in ustanovi svoj dominijon
pod angleško krono, ako vlada v
Ottawi ne zagotovi boljših raz-
mer za farmarje na zapadu.

Amerika ukazala Liberiji, naj od-
gravi suženstvo

Washington, D. C. — Ameri-
ska vlada je poslala Liberiji o-
stro noto, v kateri zahteva, da
mora biti takoj konec trgovine s
sužnji v zamorski republiki.

VELIKA POLITIČ- NA KRIZA V AV- STRALIJI

Delavska vlada ne more izpolniti
obljub, ki jih je dala volilcem

Sydney, Avstralija. — (FP) —
V Avstraliji se je razvila po-
litična kriza, ki grozi z rasko-
lom v delavski vladi. Člani de-
lavske vlade se ne morejo zedi-
niti glede načrtov reorganizira-
nja finančnega stanja dežele.

Deflacija, ki so jo forsirali fi-
nančni magnati, je rezultirala v
ogromnem padcu valute, ki je
bila koncem leta za 25% nižja
kot pred enim letom. To se po-
zna tudi v industrijskem življe-
nju Avstralije. Več kot 800,000
delavcev je brezposelnih, kar je
veliko število, ako se vzame
v poštev, da je v Avstraliji ne-
kaj nad milijon industrijskih in
farmarskih delavcev. Meade so
bile reducirane življenjski stan-
dard je bil znižan in dežel gro-
ze nadaljne depresije.

Delavska vlada je prišla na
krmilo meseca novembra 1929.
Njena glavna naloga, ki jo je
osvojila v svoj program, je bila
v načrtu za restavriranje eko-
nomske prosperitete, proskrebi
delo brezposelnim in napraviti
radikalne spremembe v finan-
čnem sistemu, ki naj bi končno
vodil k podpravljenju bančnih
institucij. Poklican je bil Otto
Niemeyer, direktor angleške na-
rodne banke, da sodeluje pri u-
reditvi avstralskega finančnega
sistema. Niemeyer je res pri-
šel v Avstralijo, toda shteval
je drastično redukcijo vladnih
izdatkov, omejitve posojil in
priporočil nadaljnja znižanja
mednaga in življenjskega stan-
darda, češ, da je previsok.

Niemeyerjev program so ta-
koj odobrile nekatere državne
protidelavske vlade in sekcija
federalne delavske vlade. Fede-
ralna vlada sestoji iz 46 članov
in od teh se 36 članov ne strinja
s Niemeyerjevim programom.
Ako pride do razkola v fede-
ralni delavski vladi, kar je ako-
ro neizogibno, se bodo smerni
elementi najbrž skušali vzdržati
na povrju a pomočjo konservat-
ivcev. Sicer pa je ekonomski
položaj postal tako kritičen, da
je ljudstvo pripravljeno podpi-
rati vsako gibanje, bodi radi-
kalno ali konservativno, ki obe-
ta prinesiti izpremembo.

Kampanja za oprostitev politi-
čnih jetnikov

New York. — "Labor Defen-
der", ki ga izdaja Mednarodna
delavska obramba, posilva v svo-
ji zadnji izdaji na pričetek kam-
panje za brezposojno oprostitev
političnih jetnikov, ki se še ved-
no nahajajo v ameriških ječah.
Mednarodna delavska obramba
namerava organizirati v to svr-
ho masne demonstracije v vseh
večjih ameriških mestih v me-
su maju in nabirala bo podpise
na peticijo, ki bo predložena
kongresu in državnim legislatu-
ram.

Odvetni napad na komuniste

White Plains,

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE ZVEZE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina: za Zdravstveno (levo) in Kanado \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago in Cipro \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za inostanstva \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year, Chicago and Cipro \$7.50 per year; foreign countries \$9.00 per year.

One column per day, 100 words or less.

Advertising rates on agreement—Manuscripts will not be returned.

Nadatek na vsa, kar ima stik s letom: PROSVETA 5557-59 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois. MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v objavo, na primer (Dec. 31-36), poleg vsakega besedila na naslovni strani, da vam je s tem dnevno posredovano. Ponovito se prevzema, da se vam list ne ustavi.

Sto let boja

Ta mesec poteče sto let, kar je William Lloyd Garrison začel izdajati svoj bojevit list "The Liberator", v katerem je vodil nekompromisno kampanjo za odpravo sužnosti zamercev. Garrison je bil eden glavnih voditeljev abolicionistične (odpravne) stranke in plantažniki v južnih državah, ki so kupovali sužnje, so imeli v njem svojega največjega sovražnika.

Garrison je bil najbolj povzračen radi tega, ker je vodil boj z besedo in peresom. John Brown, Wendell Phillips z mnogimi drugimi vred so bili direktni akcionisti, ki se niso ustlašili prelivali krvi za svobodo sužnjem, zato pa so jih sužnjedrci kmalu spravili s pota. John Brown je bil obešen in Phillips je bil dolgo časa v zaporih. Toda močnejši od noža in krogle je bil Garrisonov argument, ki ga je razvijal v svojem listu. V številki za število je grmel njegov argument proti telesni sužnosti. Ameriško ustavo, ki je štela lastnino sužnjem, je imenoval "pogodbo s peklom" in pozival je svobodne državljanke, naj pretrgajo "satansko pogodbo".

Trideset let je Garrison vodil boj in zmagal je. To se pravi: zmagal je Lincoln s svojimi armadami iz severnih držav, s katerimi je potlačil revolto južnih držav, toda abolicionisti z Garrisonom vred so pripravili tla za civilno vojno. Ko so bili črnočolni sužnji osvobodeni, je Garrison položil pero v pokoj. Smatral je, da je z odpravo telesne sužnosti rešen vsa naloga; veliki socialni problem je rešen za vselej.

Kako se je motil! Ko so mu rekli, da mednarodni delavci v severnih državah ni dosti na boljšem kot je bil črnočolni suženj v južnih državah in da se po odpravi telesne sužnosti začne nova sužnost za zamerce, je bil Garrison zelo hud. Te sorodnosti ni priznal. O novih socialnih razmerah, ki so prišle po civilni vojni, ni imel nobenega pojma.

Wendell Phillips je bil drugačen. On je vedel, da je bila odprava telesne sužnosti le predigra veliko večje borbe proti mednarodni sužnosti. Da je bil s pravem je pokazala zgodovina Združenih držav zadnjih 65 let po zaključku civilne vojne. Kdor ni bil slep, je videl, koliko svobode — resnične svobode — je imel delavec bele ali črne kože vsa ta leta.

Izjemni lokalnih izgovorov med stavkami ni bilo oborožene vstaje v Združenih državah, kar je bila končna civilna vojna v aprilu 1865. Celih 65 let je že notranji mir. Kljub temu je neprestani boj. Gigantični boj je v teku med organiziranim mednarodnim delavstvom in organiziranimi kapitalisti. Drugi abolicionisti so na delu in drugačnega kova kot je bil Garrison pred sto leti.

Ves ta čas je boj "miren" in v mejah "poštavnosti", to je v obliki politične propagande, milijard kampanj, stavk, izpovesti itd. Ali pa je kje garancija, da ostane bolj vedno tak? Nobene garancije ni. Druga civilna vojna, veliko večja kot je bila prva, ni izključena.

Edini pogoj, ki lahko izključi civilno vojno za odpravo mednarodne sužnosti v Združenih državah, je izobrazba delavstva. Izobraženi delavci lahko preprečijo vsako vojno in izvojujejo vse svoje pravice z močjo razuma.

Ta mesec je treba nabaviti novo licenco za avto. Razume se, da si jo pravočasno nabavi vsak delavec. Saj vendar ima aliherni ameriški delavec svoj avto in radio! To je njegova svoboda in pravica. Razume se tudi, da kdor nima avta, si ga lahko kupi. Saj ve, kje se dobi! Torej, svobodni delavci, le hitro po avto in licenco!

"Labor" poroča o "očetu" reverendu Charlesu E. Coughlinu, ki v Detroitu govori v radio o socialnih problemih. "Father" zagovarja kapitalizem, zahteva pa, da kapitalizem "počisti svojo hišo". On je tiste vrste reformist kot je "father" Ryan. Oba pravita, da je kapitalizem "all right" samo pobiljati se mora!

To se pravi: volk je all right, samo zobe mu je treba izdreti. Ako pa izdremo volku zobe, ne bo več volk. Reformisti v svedenjskih haljah ne morejo razumeti, da kapitalizem ne more obstati brez izkoriščanja in se torej ne da pobiljati. Volk sit in koza živa ne bo nikdar. Volk je treba ubiti!

Glasovi iz naselbin

Zanimiva beležka iz raznih krajev

iz greenborške okolice

Greensboro, Pa. — V tukajšnji okolici ni nič posebnega. Brezposelnost se razširja. Pred par tedni je zaprla Frederickson premovalna družba svoj premovalnik. Za koliko časa, ne ve nihče, vse pa kaže, da bo za dalj časa, ker bossi so naznanili, da naj premovalnik — kdor hoče — vzame svoje orodje ven, s tem je povedano, da roj ne bo pričel kmalu obratovati. To je bil edini premovalnik v tej okolici, v katerem se je zasužilo za silo. Seveda tudi tu ni bila plača begov: 82 centov od tone, premovalnik pa je bil bolj "lahak".

Premovalnik "Alice" No. 2 obratuje 2—3 dni na teden. Roy Pen Pitt Coal kompanije počiva že osmi mesec. Če bo kaj z obratom, ne ve, govorice sicer grejo, da prične ta mesec, kar pa je dvomljivo. Pri Poland premovalni družbi dela nekaj ljudi po par dni na teden, kar v splošnosti ne pride v poštev. Mabel Coal kompanija dela 3—4 dni na teden, plača pa od vozčka premovalnika, ki tehta 2 toni, 44 centov. Najbolje obratuje West No. 8, in sicer pet dni na teden. Za voz premovalnika, ki tehta 6 ton, plača \$1.45, za 8-urno dnevno delo pa \$5. Dela se pa ne dobi. Ako zglede bolj mlad, pravijo, da si premalo, ako si sgaran, pravijo, da si pa prestar.

Taka je Hooverjeva prosperiteta bodisi tukaj ali pa v West Virginiji. Ker smo na meji, se lahko oziramo tudi v sosedno državo, kjer je tudi vse na pau. Premovalnik gre jutraj ob 4. ali 5. na delo, ob 7. zvečer pa pride domov in zasluži od dveh do treh dolarjev. Iz tega je treba plačati stroje, svetilko in drugo in ostane ti — 0.

Kajne drugi strpini, da je res žalostna majka. Narod se vprašuje, kaj se je iz tega izcimil in kdaj se bodo razmere izboljšale. To je odvisno od ljudstva samega, kar dokler se ne prebudi iz tega mrtila, v katerem sedaj počiva, ni pričakovati kaj boljšega, posebno ne, dokler bodo bossi in superintendenti vozili ljudi na voliče in jim narokovali, koga morajo voliti. Dokler se to dogaja, ne mislimo na boljšo časo. Nekateri to delajo iz nevednosti, drugi iz strahu pred izgubo dela.

Ako agitiraš za socialistične kandidate, ti pravijo: Koliko časa je že socializem, pa vse skupaj ni nič. In začno udrihati po njem, da je prepreden itd. Dobro, ker je počasen, je pa toliko bolj siguren. Brez močne delavske politične in strokovne organizacije se nam ne bo mogoče izvlči iz tega položaja. Bratska organizacija ni dovolj. Magnatje pa izrabljajo to situacijo, da razbijajo že zrahline unije, kar ne bo težko.

Na društvenem polju ne moremo nikamor. S pridobivanjem novih članov je težko, ker pogosto se čuje: "Jaz da bi dal svoje otroke v inkurenc? Kdo bo plačeval davke? Se jaz bom moral pustiti društvo". Situacija je res taka, da ti akri kratki spanec. Vseeno se mi vidi človek, ki pušči svoje društvo, kot bi podpisal smrtno obsodbo.

Naj omenim še ceno živila. Mogoče bi si kdo mislil, da je tukaj napol zastoj, čemur pa ni tako. Bušelji krompirja stane \$1.50, 100 funtov moka \$3.70 do \$4, funt fižola 10—12 centov, pol funta konzerviranih paradiznikov 13 centov, sladkor, ako ga vzameš več skupaj, je 6 centov funt, kava od 25 do 43 centov, meso od 17 do 35 centov funt. Živci se torej ni tako pocenili kakor se je delo in imamo časa dovolj, da se na pamet naučimo aveto pismo, katerega nam priporočajo reakcionarci. Taka hrana bo res še najbolj poceni...

Ko to pišem, je prišla vest, da je Greensboro People's banka prenehala posloovati (29. dec.). Ker zima pritiska, je zmrznil tudi denar. Prizadeh je tudi nekaj Slovencev.

Naj omenim še tole: Bilo je en teden po volitvah. Učitelj v Mapletown srednji šoli je razlagal učencem, kaj in kdo so socialisti. Povedal jim je, da je to skupina ljudi, ki hočejo "vzeti" vsem tištim, ki so si kaj prihranili za posnejši čas ter vse "pogoltniti". Ni hotel razložiti soc. programa, v katerem je povedano, komu naj

služi bogastvo, ker mu je že sama beseda "socializem" soperna. Svoje oči je uprl v neko deklico, katero je pričel drzati, čes, da je socialistinja in da dela družina simpatizira s socialisti. Taka je torej propaganda proti socializmu na vseh koncih in krajih. Tega učitelja bi bilo vsakega kor dobro vprašati, ali so bankirji skrajšanih bank, ki so pripravi vlagatelj ob krvavo zaslužene prihranke, tudi socialisti? Po njegovih razlagi žolskim otrokom so to stoprocentni "socialisti", ker znajo "strihat" kot njih drugi.

Zaključim naj s tole "novico": Nekdo je vprašal bossa za delo. On ga pogleda, se mu nasmehne in pravi: "Tukaj še ne 'ronajo' socialisti!" — Johana Pečjak.

Od zastopnika

Pittsburgh, Pa. — Vse mineva in minil je tudi adventni post, katerega jaz najbolj občutim pri novih naročnikih. Veliko poklicanih a malo izvoljenih, veliko oseb mi je že pred meseci obljubilo, da se naročijo na Prosveto ali Proletarca. Ko pride pa plačljni dan in s njim 12, 14, 16 dolarjev pade na štirinajst dni — \$24.17 je bila največja, ki sem jo videl v neki naselbini — ostane glede naročnine še vedno pri obljubah. Mnogi imajo velike družine in zaslužek pa niti ne zadostuje za najbolj varčnega bečlarja.

Cel mesec sem bil od doma in še par dni pred prazniki nisem vedel, ali bom mogel imeti doma božično kosilo. No, v Moon Runu mi je gospa Zusta stisnila v roke lepo božično darilo in mi pripovedovala, da sem se podal k svoji družini. Doma pa nisem bil dolgo časa, ker me razmere silijo po svetu.

Pripovedujejo, da nastopijo bolji časi ako to ne ostane samo pri obljubah. Neki rojak v Pittsburghu mi je pripovedoval, da hodijo v mestno kuhinjo na kosilo tudi taki, ki premorejo po dve hiši in imajo denar v banki. Neki bogat pek je vsak dan razdelil med brezposelne več sto hlebov kruha, ko pa je izvedel, da hodijo po kruh tudi premožnejše ženske in otroci, je delitev mahoma ustavil, in sicer ne samo tem lakomnim požeruhom, pač pa tudi brezposelnim revežem, ki se niso mogli izkazati, da so res potrebni. Neka Poljakinja ima dve hiši in več tisočev v banki, pa je hodila na "bread line".

Mar je tak človek vreden, da sije solnce na njega? Nič boljše se ni godilo za časa premovalarske stavke, kot so mi pripovedovali naši rojaki. Jas nekatere tudi dobro poznam in radi tega ne zahajam med nje, ker se sramujem, da jim poznam. Lahko bi napisal o teh stvarih celo zgodbo.

Upam, da bo nam leto 1931 bolj naklonjeno kot prejšnje, da bo več dela, več jela in več zadovoljnosti ter napredka. To je moja želja in voščilo vsem naročnikom Prosvete in Proletarca, katerim se priporočam še za nadaljno naklonjenost in se zahvaljujem za storjene usluge.

Anton Zidanšek.

O farmi SNPJ

Gurnie, Ill. — Bral sem v Prosveti par člankov brata Lukanečev, da bi Slovenci ustanovili federacijske farme pod okriljem SNPJ. Glede te stvari se z njim ne strinjam popolnoma, ker sem imel v zadnjih 16 letih že precej izkušenj s farmarstvom. Pred omo konvencijo SNPJ sem priporočal, da jednota ustanovi farmo za onemoglo člane, kar je tudi njena dolžnost kot naše dobre matere.

Da bi se to doseglo na način kot brat Lukaneč priporoča, skoraj ni izvedljivo. Ne še zdaj in ne v Ameriki, ker smo še daleč zadaj za Rusijo. Razlogi za to so: Prvič za tako podjetje ne zadostuje par tisočakov, ampak bi potrebovali najmanj od sto do dvesto tisoč dolarjev. Drugič na farmi je treba dobrega gospodarstva in trdega dela. Prva leta je na farmi dosti izdatkov, dohodkov pa malo.

Tretji razlog je, da je treba dobro premisliti, predno se prične s tako stvarjo, kje dobiti dobro zemljo, da bi odgovarjala namenu in bila dobičkonosna. V Ameriki je dosti rodovitne zemlje, le predaleč je od dobrega trga,

da bi se lahko prodali pretekli po zmerni ceni.

Če bi se že ta ideja uresničila, kar jaz iz srca želim, bi za čikaško okrožje svetlovali severni Illinois. Priporočam ta kraj ne radi tega, ker jaz tukaj živim, marveč ker sem že dosti bližal od starih farmarjev, da je ta kraj najbolj za živinorejo in mlekarstvo. Minulo leto, ko je bila tako velika suša, da so južni farmarji prešli skoraj ob vse, smo tukaj še prilično pridelali.

Da ne bo kdo mislil, da sem proti farmarskim federacijam, naj poudarim, da sem se zdaj za kako napredno podjetje, če bi koristilo delavcem in farmarjem. Še pred omo konvencijo SNPJ sem bil in sem še danes mnenja, da bi jednota ustanovila zavetišče, oziroma farmo za onemoglo člane. Saj ga ima tudi švedska organizacija pod imenom Walckema, ki je manjša od naše jednote. Nuhaja se kako miljo od mene. Ko so pred 18 leti kupili prostor, so dali za njega 40 tisoč dolarjev. Nova poslopja in izboljšava jih stane 90 tisoč, danes pa je vredno od 350 do 400 tisoč dolarjev, poleg tega pa še skrbne za 25 onemoglih članov.

Jaz ne vidim, zakaj bi SNPJ ne mogla vzdržati takega zavoda, ker je trikrat tako močna kot je švedska organizacija. Ako bi se deseta konvencija izrekla za zavetišče, oziroma farmo, jaz mislim, da bi bilo njeno premoženje bolj sigurno naloženo kot v kakšni nesigurni banki. Mogoče bo kdo rekel: Seveda Louis Kužnik bi šel rad na farmo. Pa ni tako, bratje in sestre. Jaz še plačujem pri eni organizaciji v sklad za onemoglo.

Louis Kužnik, član št. 14.

Uspešna božičnica

Power Point, O. — Skupna priredba društva št. 358 SNPJ in društva SSPZ dne 24. dec. je kljub slabim delavskim razmeram gnetno in moralno povoljno izpadla. Dvorana je bila napolnjena do zadnjega kotička. Med programom je vladal najlepši red in mir, ker je publika nestrojno pričakovala nastopa naših malih igralcev.

Ceravno je bila prva priredba te vrste, nimam kaj kritizirati, ker otroci so izvršili svoje vloge povoljno, za kar jim hvala, kakor tudi njih staršem za trud. Vse priznanje gre bratu Matt Tušku za njegovo pokrtvalnost ter Victor Tušku, ki je tako izvrstno izvedel vlogo bratovega profesorja in obenem napravil pomenljiv govor o sedanjih razmerah.

Hvala našim posetnikom iz East Palestine in Piney Forka, Ohio. Ob priliki povrnimo po svojih moči. Naš rojak Frank Kurant iz Folsombe, W. Va., nam je igral poskočne komade tako, da se je vrtilo staro in mlado do ranega jutra.

Od 79letne matere sem prejel pismo iz Primorja, v katerem pravi, da je fašizem ustavil vse slovenske liste. Radi tega ljudstvo nisočas ne žveče o vsakdanjih dogodkih. O razmerah v Ameriki izvejo le tisto, kar jim sporoče sorodniki ali prijatelji v pismih. Tudi v drugem oziru se ne pohvali, ker ljudstvo pač je pod peto fašizma. — Stefan Čuk.

Anton Zidanšek.

Razstrelba zahtevala pet žrtev

New Philadelphia, O. — Dne 3. jan. se je v bližnjem premovalni prireditelja nesreča, ko je v njem nastala eksplozija. Premovalnik je od tu oddaljen 6 milj in se nahaja v Midvalu, O., št. 4, last R. W. Rutledge, Midvale Coal Co.

Razstrelba se je dogodila ob 9. jutraj. K sreči je bilo le 19 farmarjev v rovu ob času eksplozije. Dognalo se je, da je bil vzrok razstrelbe naboj, ki se ni pravočasno vžgal. Le-ta se je razstrelil pozneje in povzročil, da se je vnel plin in prah. Nesreča je bila tudi v tem, da se je vnel še ostali smodnik, ki je bil pripravljen daleč proč od kraja nesreče. Vseled tega je bila razstrelba še toliko huja, ki je uničila rovske naprave in stroje.

Na lice mesta je kmalu dospelo resnično moštvo iz raznih krajev z avti in aeroplani. Moštvo pa ni moglo do ponesrečenec, marveč bi se nekateri sami kmalu izgubili življenje pri reševanju, da se jim ni posrečilo pobegniti skozi ventilacijski predor.

Razstrelba je zahtevala 5 žrtv, štiri osebe pa se nahajajo v

bolnišnici. Sele okrog 8. zvečer se je resnično moštvo posrečilo, da so spravili na dan pet ponesrečenec iz rova. Bili so zelo obžalovani. Ubili so vsi tukaj rojeni domačini, izjemni enega Italijana, ki je bil samec; ostali so bili vsi oženjeni.

Delavske razmere v tej okolici so na splošno zelo slabe. Michael Fisher, član št. 484.

Uspeh veselice in drugo

Auburn, Ill. — Pri našem društvu se je vršila veselica na božični večer, ki je vzbudila delavskih razmer in mali udeležbi članov prav dobro uspeša. S tem si je naša blaginja opomogla za \$50 čistega dobička, za kar gre hvala vsem aktivnim članom.

Pri našem društvu št. 335 in local union 3664 UMW of A so bili podvzeti akcije, da pomagamo strajkarjem v Wardu, W. Va., kar se je tudi zgodilo. Lokalna unija je darovala \$100 in društvo \$5. Sedaj pa pridejo Lewisovi gangsterji in pravijo, da stavarji aploh nič ne dobijo, da kar mi prispevamo, vse spravijo naši distriktni uradniki v svoje žepce, zatoorej prosimo premovalarje v Wardu, W. Va., da nam dajo na znanje, kaj je resnice na tem. S tem nam pa pomorete se bojevati proti Lewisovi gangi. Ako je kateri Slovenec med stavarji, prosimo, da se oglasi. Vse informacije pošljite na moj naslov: John Cukel, 214 E. Washington.

Nasvet prizadetim

Rockingham, Pa. — Tukajšnji premovalnik je dolgo časa obratoval po dva dni na teden, meseca novembra pa se je izboljšalo in sedaj delamo 4—5 dni na teden. Delo se težko dobi. Jaz sem bil n. pr. brez dela šest mesecev. Družina, ki živi v Binghamtonu, N. Y., me je nadlegovala, da bi ji pomagal, a sam sem bil pomočji potreben. Bil sem celo večkrat suspendiran pri društvu, ker nisem mogel plačati assessmenta.

Opozoriti želim Martina Zalarja, da drži besedo in stori kot se je obvezal napram tistim, ki so kupili dolarake tikete na njegovo posvetov. Rojakom, ki so mi pisali glede te zadeve, svetujem, da se obrnejo direktno na njega, ker jaz nimam denarja, da bi vsakemu posebej odgovoril. Za prizadete je to potrebno, da ne pride do spora, ker v drugem slučaju je neizogiben.

Mike Blaškovič.

Slavje 20-letnice

Ambridge, Pa. — Tukajšnje društvo št. 41 SSPZ praznuje 20-letnico svojega obstoja v soboto, dne 10. januarja. Od ustanovitve-torej so sedaj še samo trije pri društvu, štirje so se razšli, osmi pa je pred dvema letoma premislil (ode tega dopisnika).

Vseh nas je dolžnost, da našim ustanoviteljem izkazemo našo naklonjenost in čast s tem, da se vsi udeležimo slavja v nedeljo. Posebno se vabijo člani društva št. 33 SNPJ, da se udeležijo v velikem številu. Saj so se tudi oni udeležili slavja 25-letnice društva št. 33 SNPJ. Ustanoviteljem želim obilo uspeha in sreče v njihovem delu za napredek naše nasebine! Vsi na 20-letnico! C. F. Grosdeck, član.

C. F. Grosdeck, član.

Veselica v podporo brezposelnim

Chicago. — Federacija SNPJ v Chicagu priredi veselico v soboto dne 10. januarja v jednotni dvorani, W. 27 st. in S. Lawrence ave., katere ves prebitek je določen v podporo onim rojakom, ki se valed brezposelnosti nahajajo v pomanjkanju.

Federacija je porabila že vse dozdaj nabrane prispevke v podporo z brezposelnostjo prizadetim. Potrebna so nadaljna sredstva. Občinstvo se vabi na obilen poset gori omenjene veselice in s tem pripomore nadaljnemu podporanju brezposelnih. Vstopnice v predrožadi so 50c.

Prizivljajni odbor.

Letna seja

Frontenac, Kans. — Vsi delničarji Slovenskega pogrebnega zavoda se uljudno vabijo na letno sejo dne 11. jan. ob 2. popol. v Avstrijski dvorani. Podano bo obširno poročilo o poslovanju v problem letu in načrti bomo smernice za tekoče leto. Rešiti imamo veliko važnih vprašanj. Seja bo važna, zato je tudi upati, da bo udeležba sto odstotna.

R. Fira, predsednik.

Prehlajenje in bolezen

Ob vsakem letnem času, najbolj pogosto pa jeseni in spomladi srečavamo znanke in prijatelje, ki nam tožijo, da so se prehladili in nakopali hud nahod, angino, pljučni katar in bogzna kaj tega še vse! O drugih zopet čujemo, da leže doma ali bolni na influenci, gripi, ali da so celo dobili pljučnico. Včasih sledi eno iz drugega, včasih hitro preide, drugič se pa zopet dolgo vleče, vedno pa povzroča domačim težke skrbi in velike izdatke. Zal, včasih konča tudi s smrtjo.

Ker so pojmi glede prehlajenja in iz tega izvirajočih bolezni med ljudstvom močno znani, je potrebno, da jih razbistimo in razjasnimo. Napačno naziranje o tem pojavu ima namreč slabe posledice v tem, da ljudje v odvratanju posledic prehlajenja ravnaajo napačno in s tem pospešujejo širjenje bolezni.

Sedež posledic prehlajenja so navadno naši dihalni organi ali dihalna. K tem spadajo: nos, žrelo, sapnik, dušnik, grlo, pljučnica in pljuča. Kot pomočni dihalni organ rabimo tudi usta. Pravilno vdihujemo zrak le skozi nos, ki je za to namenjen in omogoča, da se zrak predno pride v žrelo očisti in ogreje. Pot zraka skozi nos v sapnik je daljša od poti skozi usta in zato pride zrak skozi nos toplejši v sapnik. Varstvene naprave v nosu so nosne dlavice in smrkeli, na njih obvisijo prašni delci, pa tudi mikrobi iz vdihanega zraka, zato pride zrak skozi nos čistjši v sapnik. To spoznanje nam bo dobro služilo za razumevanje nadaljne razprave.

Moderna zdravniška veda je ugotovila, da veliko številno bolezni povzročajo posebne bolezenske krali ali mikrobi. Te krali izhajajo namreč iz bolnega človeka v njegovih izločkih in se nastanijo v zraku, na tleh, na stenah, na pohištvo in vseh predmetih okoli bolnika. Zrak v okolici bolnega človeka, navadno v stanovanju, hrani torej kužne klice, ki so prišle vanj iz bolnikovih izločkov proste plavajo po zraku, ali pa so se obesile na prašne delce; najdemo jih tudi v izdihanih kapljicah. Pri difteriji, škrlatinki, ospicah, oslovskem kašlju, tuberkulozi, pljučnici, vnetju možganske mreže, influenci ali gripi, kugi itd. prihajajo kužne klice iz človeka pri kihanju, kašljanju, pljuvanju, govorjenju in smejanju v zelo drobnih kapljicah, in to na daljavo do enega metra okoli bolnika. — Kapljice ostanejo deloma v zraku, deloma popadajo na tla, stene in pohištvo, se tam v prahu posuje in na prašnih delcih dvignejo v zrak. Prah in kapljice ostanejo po dšedanjih opazovanih štiri ure v zraku, dokler zopet ne popadejo na tla. Osebe, ki bivajo stalno ali mimo-grede v takem zraku, obole za kapljico ali prahovo infekcijo na oni bolezni, katere bolezenske krali kot povzročitelje bolezni so vdihali. Zrak v stanovanju je torej prav dober posredovalec infekcije, dočim je zrak na prostem hudo razredčen in se vedno menjuje, zato se na prostem teže okužimo. Kapljica infekcija je druga činjenica, potrebna za razjasnitev pojave prehlajenja in posledičnih bolezni.

Prehlajenje se pripisuje po krivici prevlelik vpliv na postane bolezni. Prehlajenje nastane zaradi nenadne in večje izgube telesne toplote po vplivu kakega hladnega činitelja n. pr. vetra, prepiha, mokrote itd. Raziskovalci so z mnogimi opazovanji in poskusi na sebi ali pa na drugih dokazali, da prehlajenja samega še ni smatrati za povzročitelja bolezni, marveč, da je mogoče dvojce: prvo naziranje pravi, da sploh ni bolezni iz prehlajenja in gre v vseh slučajih, kadarkoli nastanejo bolezenski znaki po predhodnem prehlajenju, za infekcijo po mikrobi. Po drugem, splošno priznanim naziranju, prehlajenje samo ne more sicer povzročiti bolezni, toda ima vendar pri njenem postanku nekaj pomožni pomen. S prehlajenjem so namreč deloma oslabiljene telesne obrambne sile, tako da je telo manj odporno in napad bolezenskih krali ne more odbiti. Te bolezenske krali pridejo v telo od zunaj ob času prehlajenja, ali pa so bile v telesu že pred prehlajenjem v neustropni obliki. Pogosto so namreč že našli n. pr. povzročitelje pljučnice v ustih zdravega človeka.

Bolezen se torej pojavi kot posledica združenega učinka infekcije v glavni vlogi in prehlajenja v stranski, toda le pri neustropnih, že drugače oslabiljenih ljudeh. Utrjen človek, navajen na veter, mraz in mokroto, kljubuje prehlajenju prav lahko, kar so pokazali že mnoge številni poskusi in dokazujejo vsak dan izkušnje. Mnogo ljudi je na dan na dan na prepihu, na mrazu in v mokroti a ne obole, ker so pač utrjeni.

(Konec jutri.)

Znanstvena latovščina

Svoječasno je naklonil car znanstveniku Semjonovu v priznanje njegovih zaslug pri raziskovanju srednjeazijskega pogorja priimek Tjan-Sanski. V teh krajih je našel med drugim učenjak drobno, prej neznano žuželko, ki zdaj nosi poleg navadne latinske oznake ime na obeh njegovih laborantov. Vse skupaj se glasi: Kulmanobombus Silantjev-Semjonov-Tjansanski-Sarikov. Kdo bi to lahko izgovoril v eni sapi? A znanstveniki si morajo zapomniti nešteto alifnih imen. Tako ima prav znatna morska ribica dolgi naslov: Mikrostratifikotiozauris Nicole et Kreaskome. Neke druga majhna živalica se piše: Brachipuro-pushkeedermatogamarroostrewinghly Dybow-ski. — Zdalj zahtevajo znanstveniki sami, da bi dobili različni živi stvori v mednarodni klasifikaciji lažja imena brez imen nekdanjih raziskovalcev.

Vesti iz Jugoslavije

(Poročevalski biro Prosvete v Jugoslaviji.)

KOLIKO JE SLOVENCEV V PRIMORJU?

in druge vesti iz Julijske Benečije — Statistika naj govori

Trst, 18. dec. 1930.

Fašistični listi in fašistične oblasti stalno naglašajo, da je Primorje že od nekdaj italijansko, da je Italijanci tudi Dalmacija in da imajo do teh pokrajin popolno pravico. Fašisti nikoli ne naraajo priznati, da je Primorje slovensko, da je Dalmacija hrvaška. In odkar ima Italija Primorje pod seboj, dela z vso silo, da res ta narodni življenjski tu zatre za "prerodni" za Italijane. Preobračali in izpreminjali so slovenska rodbinska imena, premeščali slovenske učitelje v južno Italijo, v Primorje pa posiljali italijanske učitelje, v šole so uvedli samo italijansko, mišične so poslali v Primorje same Italijane, zagrizene Italijane, postavili so vse slovenske in hrvaške časopise, pozapri urednike itd. — ter neprestano trobili v svet, da je prebivalstvo v Primorju italijansko.

Te dni pa je tržaški dopisnik vzhodno-evropskega korespondenčnega urada SOK poročal svojem uradu, da je že avstrijska oblast svoje dni tajila slovenski življenjski v Primorju in Istri, to pa radi tega, ker tudi ona ni marala priznati slovenskih manjšin v Avstriji. Celo tako daleč je šla v tem Avstrija, da je trdila, da so tamkaj Italijani doma, no, takrat smo bili pa prijateljska država z Italijo. In Avstrija je rajši rekla, da je Primorje italijansko, kot pa da bi priznala Primorje Slovincem. In jatih sredstev se, sedaj poslužuje Italija. Kar brez dokazov trdi, da je narod tamkaj italijanski. Pravkar so bili objavljeni rezultati ljudskega štetja v Primorju, iz l. 1921. in 1924. — Najbolj zanimiva ugotovitev tega štetja je, da ni v Trstu niti v okolici nobenega človeka, ki bi obvladal srbsko-hrvaški jezik. Torej je ves slovenski? Po uradni statistiki je v Benečiji Juliji in v Zadru vsega 999.987 prebivalcev. Od tega je 32.234 inozemcev. Slovencev prizna poročilo 258.944, Hrvatov 92.800, Furlanov 51.489, Nemcev 4.185 in Italijanov 479.591. Številke sicer niso točne, toda vsekakor je priznanje, da je v Primorju 258.944 Slovencev, precej važno. Zakaj fašistični listi ne bodo mogli več pisati, da Slovencev v Primorju ni, saj priznavajo s temi številkami fašistične oblasti same, da jih je vendarle nad 250.000. Ne bo jim moč več trditi, da je slovenska "manjšina" v teh petih letih izginila.

Fašistične demonstracije po Krasu. — V Postojni so se 14. t. m. zbrali kraški fašisti, ki jih je sklical tajnik fašistov za tržaške pokrajine dr. Perusino. "Piccolo" piše, da je bil namen tega sestanka, da kraško drugojezično prebivalstvo pokaže, da se ne da vplivati od tennih zarotnikov in raznih tajnih navodil. "Mi nimamo nobenega opravka s temi ljudmi", tako zatrjuje kraško ljudstvo in obsoja zarotnike ter njihova navodila — tako pišejo fašisti o tem shodu. Prav tako pravi dalje "Piccolo Italiane". Nekaj tednov uniformirani otroci je prišlo tudi pozdravit fašističnega tajnika. Tržaški list pravi: "Ni želja po novi obleki, ki narekuje staršem njihovo prošnjo, marveč želja, da bi vsaka rodbina uživala čast, da njeni otroci smejo nositi to uniformo." Da, ljudje pod nasiljem store marnikaj, česar ne marajo. Sila kole lomi. Tako je bila tudi v Hrenovici v Zastavah, ko je prišel tja dr. Perusini, ker so fašisti ukazali, da morajo vsi prebivalci izobesiti zastave. Ukaz je ukaz — ne pa izraz narodnega čuvstva. V Postojni se je vrnil v prostorih Fancia shod, ki so prišli nanj fašisti, lokalna oblast ter vsa šolska mladina, ki so jo učitelji naglasi na shod. Tam je tajnik Perusini pohvalil fašiste za vse delo, ki ga vršijo v Postojni, nastevalne pridobitve Postojne, ki so jih priskrbeli fašisti. Vsa pot dr. Perusinija je bila pod strogo stražo milicijev in detektivov, vsi so morali izobesiti na ukaz

fallment Zadrzne zveze v Gorici, kjer znaša izguba 3 milijone lir. Režim je postavil tej slovenski zadrzni centrali v Primorju za predsednika fašista Cacceseja, ki naj bi Zvezo saniral, pa jo je rajši upropastil. V enem letu jo je spravil na boden. Ministerialni komisar iz Rima je zdaj likvidiral Zadrzne zvezo kakor tudi mirnako čevljarako zadrugo "Adela" in "Zvezo soških mlekarov" v Trstu. V Zvezi je bilo včlanjenih 190 slovenskih zadrug in sicer 60 denarnih in 122 pridobitnih. Po imenovanju predsednika Cacceseja pa je pristopilo v Zvezo še nekaj furlanskih zadrug, ki pa niso prinesle nič denarja. Tako so s to likvidacijo prizadeli predvsem Slovinci pa tudi Italijani in so vsi složni v jezi na režim, ki jim je uničil še njihove lastne gospodarske organizacije in je s tem režim uničil vse primorsko zadrznost. Fašistični tisk pa o tem molči, zakaj zadeva je grenka.

Tako je v deželi Mussolinija.

Drobne vesti

Podpiranje Sokola. — Minister za promet je izdal odredbo, s katero določa za člane sokolskih društev popust pri voznjah. V odredbi je določeno: prvi namestnik starešine, savezni načelnik, savezna načelnica in predsednik prosvetnega odbora Sokola dobi brezplačno vozno karto za vse proge in sicer I. razreda in za vse vlake. Karte za posamezne vožnje določa po potrebi vsi člani izvršilnega odbora. Člani uprave saveza, ki stanujejo izven Beograda dobi za vsako potovanje v Beograd na sejo brezplačno vozno karto I. razreda za vse vlake. Vsaka župa dobi dve stalni brezplačni karti II. razreda. Člani in članice ter nastajajoči Sokoli uživajo vozne ugodnosti pri vsakem potovanju v skupinah. Skupina najmanj 10 oseb-Sokolov ima pravico do polovične vožnje, v oddaljenosti nad 100 km pa lahko uporablja tudi prevoznik. Za javne nastope je prevoz orodja brezplačen. Za udeležence vsesokolskih zletov doma ali na tujem imajo vsi udeleženci pravico do četrtinske vožnje. — To se bodo še furali ljudje brezplačno sem ter tja ...

Esperanto je mednarodni pomožni jezik, razširjen po cellem svetu. Rabi ga mednarodni promet, radio, govoreči film in številni mednarodni kongresi. Važen je zlasti za male narode. Esperantsko gibanje se razvija v širini tudi v Jugoslaviji, skoro po vseh mestih države že obstajajo esperantski klubi. Slovenci imamo sledeče učne knjige: Esperantsko slovenska slovnica, priporočljiva tudi za samouke, cena Din 15.—, Ključ za Esperanto, mali slovarček, Din 3.— in esp.-slov. ter slov.-esp. slovar, ki stane Din. 55.—. Vse omenjene knjige ima v zalogi "Klub esperantistov v Ljubljani". — Narodna kavarina.

Pri delu ga je zadela kap. — Pri delu na gradnji nove ceste Begunje-St. Vid je bil zaposlen tudi Ivan Zore, posestnik, doma v vasi Bezuljak v cerkniški okolici. Dela nadaljujejo kljub zimni in Zore je hodil delat, ker doma ni imel dela na dinarjev. Tako je šel tudi v sredo. Krog polnočnega mu je postalo slabo ter se je zgrudil. Pomagali so mu in Zore je poskusil spet z delom. A je spet omagal in se zgrudil. Ko je tretjič omagal, je obležal in umrl. Zadela ga je kap. Star je bil 58 let in zapušta nepreskrbljeno družino.

H katastrofi na Sušaku. — Poročali smo o katastrofi, ki se je pripetila pred nekaj dni na Sušaku v pristanišču. Pomol, s katerega vstopajo ljudje na ladje, se je pod težo vstopajočih zrušil v morje. Nekaj so jih rešili in so sprva domnevali, da pogrešajo le eno osebo. Zdal za gotovo pogrešalo še četrto osebo in sicer Gvojiča, Blaževiče, Urelča in Grlica. Poleg teh pogrešajo še dveh oseb. Ugotovilo se je, da je bila greda pomola gnila in celo dva oporna stebra sta manjkala. Krivda je torej na pristaniški upravi.

Gora gre k Mohamedu. — Pred nekaj dnevi je priobčil ljubljanski "Slovenec" telefonsko poročilo, preko katerega je bil velik naslov, ki se je glasil: "Anglija se približuje Jugoslaviji". To zveni tako, kakor da bi šla gora k Mohamedu ... Malo nadati smo včas prav res.

Dr. Alfred Froehlich: Ali se lahko prehladimo?

Bolezni od prehlada, recimo nahod, katari in revmatizem, je kaj lahko opaziti in spoznati, tedno pa je odgovoriti na vprašanje o bistvu obolenosti, kajti prav težko se je odločiti, če more res prehlad, to je ohladitev, dati povod za obolenje. Pri 12 možeh posadke na Nansenovi ladji ni imel vaa tri leta zdravnik nobenega posla in je bil na koncu prisiljen preizkuševati svojo znanost na psih, da ni svoje znanje povsem zanemaril. Na potovanju po Greenlandiji so Nansen in njegovi spremljevalci hudo zmrazovali dolge tedne. Ponoči so morali oblečeni ležati in le na sveti večer je eden preoblekel srajco. Pa vendar se ni nihče prehladil.

Prav naravno je, da spravljamo v vročino zvezo vreme in prehlad. Borba v zakopih med svetovno vojno je jasno pokazala, da je bilo v močvirnatih Flandrijah pri nemških četah število obolenosti sopil (nosu, vrata, bronhij) v hudih zimih 1916—1917 do malega osemkrat večje kakor v prejšnjem poletju. Bolezni mehurja so bile štirikrat, revmatične dvakrat večje. S tako velikopotezno, čeprav neprostovoljno kopico poizkusov se je lahko nedvomno dokazalo škodljiv učinek vetra, vremena, moče in mraza. Na drugi strani pa se je pokazalo, da so čete, ki so v jarkih cele mesece pod neugodnejšimi razmerami ostale zdrave, takej obbolele na boleznih, ki izvirajo od prehlada, kakor hitro so prišle v zaledje ali v domovino.

Hripa brez prehlada

Spet pa se je obrnil preprič za prehlad in proti njemu, ko je poskušala pred leti bakteriologija prineči dokaz, da ne more nastati katar zaradi prehlajenja, ne da bi se pridružil povzročitelju bolezni. Vsa prehlad temelji na okužbi in pripravlja ugodna tla za njo. Prvi del tega novega nazora moramo sicer danes odkloniti, o drugem delu se pa še vedno pogovarjati. Epidemije hripe so jasno dokazale, da so oboleli mnogi ljudje za katarskim vnetjem in njihovimi posledicami le po čistem prenosu od človeka na človeka brez kakega prehlada. To pa ne more nikakor veljati za nešteto prehladnih katarov, katerim zapadejo, ko nastopi slabo vreme, mnogoteri ljudje, ne da bi bila takrat kakšna posebna epidemija. Moramo se oprijeti domneve, da pač nastane nekak dispozičija, torej posebno razpoloževanje v telesu, ki omogoči povzročitelju bolezni napad na zdravje in življenje.

Tudi zdrav človek je bacilonošen Raziskavanje življenjskih pogojev bakterij nam je prineslo presenetljiv rezultat, da morejo v vsakem človeku živeti bolezenske kati, ki jih najdemo n. pr. povzročitelje najhujših primerov vnetij možganske opne, pljuč, vratu, črevesja, mehurja, pri difteriji ali revmatizmu kot povzročitelje. Najbolj čudno pa je, da ti bacilonoši ne kažejo nikakih znakov bolezni, dasiravno živi v njih nešteto smrtonosnih klic. Človek je torej lahko bacilonošen, ki je celo pri najhujši epidemiji kljub zelo pogosti priložnosti za okužbo obvarovan od dotične bolezni. Ta obramba, ta neobčutljivost je ali prirojena ali pa si jo pridobimo v teku življenja. Če si mislimo, da tvorijo te stalno obrambne snovi proti vedno prisotnim bakterijam, potrebujemo le korak naprej do domneve, da se s prehladom to ravnesvaje pokvari. Nastajanje teh branilnih snovi je pač v organih, ki so izpostavljeni obolovitosti, zmanjšano ali sploh preneha, tako da stari bakterije tedaj proti pomankljivi branjenemu telesu, pripravljene za napad. Koža je nemara najvažnejši kraj, kjer nastanejo take branilne snovi. Če je koža zaradi prehlada pomankljivo prekrvljena, ne more več proizvajati teh branilnih snovi. Če si pomagamo z masažo, s pitjem alkohola in vročih pijač, s potenjem in raznimi zdravili (aspirin), priporočemo koži do močnejše prekrvitve.

Druga domneve

Tudi druge domneve o nastanku prehlada niso bolj podkrepjene. Tako so mislili, da bi daljši vpliv mraza naravnost poškodval mišice in žilce pod kožo in bi tako nastale revmatične in živčne bolezni. Vendar pa ne

more biti še v neznatni globini pod kožo niti govora o vplivu mraza. Po nekem drugem nazoru se govori o spremembi krvne razdelitve na podlagi živnih vplivov. Če vplivajo mraz obkladki na trebuh, lahko nastane učinek na daljavo v bronhijah in pljučih, ki se močno napolnijo s krvjo, kar vodi do pomnožene tvorbe sluzi in lahko povzroči celo krvavitve v teh organih. Pri tem pa je povsem nejasno, kako nastane vnetje iz enostavnega nagromadenja krvi. S takimi in podobnimi izsledki poizkusnega raziskavanja ne moremo nič kaj dognati o bistvu prehlada.

Praki profesor Karl Chodonasky je napravil pred več leti na sebi prehlajevalne poizkuse, ki so prekašali po brezobzirnosti celo klimo severnega tečaja. Takrat 57-letni raziskovalec je trpel poprej pogostoma na katarju, nahodu in mlačnem revmatizmu ter je prišel do prepričanja, da tako zvanega prehlada vobče ni. Po mrazu kopeli 7 stopinj Celzija se je izpostavil še moker in nag v novembu pri odprtih oknih in v vrstih mrazu prepihu 4 stopinj Celzija in je ostal na tem mrazem prehipu celo uro, dokler ga nista prisilila tresavica in škepetanje zob, da je prekinil poizkus. Pa niti nahoda ni dobil. Tudi, ko se je kopal v vroči kopeli 45. stopinj Celzija, ki je izzvala občutek izredne sopenice in zelo močno potenje, ni nastopil po večurnem prehipu 12 stopinj Celzija pri popolnoma golem telesu niti najmanjši pojav kakega prehlada. Tudi krajevno razgretje, ki mu je sledilo poznejše zmrazenje, v okolici lednega žilca, bedrinega žilca (ishijatika) ter živcev okrog ledvic in pranege koša niso povzročile pri tem "neprehladljivem umetniku" nobene motnje zdravja. Pri vsem tem pa se je dalo vzgojiti na izpljunku in na površju vratnih bezgalk običajne — kakor je bakteriološka preiskava brezdomno dognala — življenja popolnoma zmoežne bakterije.

Kaj nam kažejo ti poizkusi? Predvsem nam ti spartanski poskusi na lastni koži ne dokažejo, kakor Chodonasky domneva, da prehlada tudi takrat ni, če so prav običajne bolezenske klice poleg. Pokažejo pa ti poskusi, da ima ta raziskovalec mnogo raznih v teku življenja nabranih činitelev, ki mu dajo to neobčutljivost proti prehladu. Takih lastnosti pa ima le malo ljudi v naši klimi, za večino pa, žal, nima vse to nobene veljave.

Primorske novice

Na seji tržaškega gospodarskega sveta začetkom p. m. so označili poročevalci trgovsko situacijo v mestu za vedno neugodnejšo. V letošnjih desetih mesecih je bilo 145 konkurzov, lani celo 150. Znatno je naraslo število izvenrednih poravnjav in meničnih protestov. Mnogo je nezaposlenih trgovskih pomočnikov zaradi propada trgovin in zaradi splošne redukcije dela v obstoječih obratih. Velike so izpremembe v trgovskem organizizmu tržaškega mesta glede mednarodnega poslovanja. Napram 600 velikim trgovcem, ki so leta 1913 tržile z inozemstvom, jih je bilo pred tremi leti že 480 in nato jih je odpadlo še 150. Poročilo pravi, da je to naravna posledica za Trst "zaradi prehoda iz politične države v nacionalno državo". Mala trgovina rapidno propada. Konsum se je krčil celo leto. Velikemu znižanju cen pri užitninah ki preureditvi je sledilo sedaj še večje znižanje, kar spravlja male trgovce v težave brez prestanka.

L. 1929 je došlo v tržaško pokrajino 167 tisoč tujcev, v letošnjih (1930) enajstih mesecih znaša tujski promet 153.348. V Postojni je bil obisk letos in lani precej enak. Vlada je izdala Benetkam za turistično propagando štiri milijone lir, tržaškemu društvu za tujsko gibanje pa boro malenkost, kakor je potražil v gospodarskem svetu inž. Mann.

Mezda čevljarov delavcev

Washington, D. C. — Povprečna letenska mezda čevljarstva delavca v prošlem letu je bila \$21, kot poroča biro za delavsko statistiko v zveznem delavskem departmentu. V Združenih državah je 1.329 čevljarov tovarnih, ki upoštevajo v normalnih časih 202.191 delavcev.

GLASOVI IZ NASELBIN

Pregled in nasveti

Middle Branch, O. — Kakšno bo novo leto za svetovno blaginjo? Izgleda ni še povojnega, lahko pa da pride kaj boljše v tem letu, vsaj hadejati se moramo, ker nadeja je tudi neka življenska krepost.

Dela se ne maram dotikati, ker mislim da vsak dobro ve, da kdor danes dela stalno, je vreden zavidanja, ali pa mu lahko čestitamo na izredni sreči.

Kdor nima dela, ščipje svoje prihranke, ako jih ima. Kdor je bil pa tako nesrečen, da si ni mogel nitiesar prihraniti za brezdelno sezono, je največji siromak. Je pa tudi nekaj teh siromakov, ki so si precej sami krivi, da nimajo par dolarjev prihranjenih za slabe čase.

Taki občutki niso lepi, to moram priznati, ali na žalost so resnični in včasih potrebni. Je pa dosti delavcev ostalo brez sredstev radi nesrečnih slučajev — boleznih, velike družine in raznih takih nesreč, dosti resnične je pa tudi v tem, da se mi preveč leno pripravljamo za slabe čase.

Avtomobil tudi dosti postrano delavcem v Ameriki. Seveda ne bi bilo prav niti lepo, da bi mi delavci napravljali komfort samo za bogatejši razred ljudi. Tudi mi delavci smo upravičeni do neke mere luksusa. Torej samo do neke mere. Kadar pa se dobro obratuje, se navadno zaletimo preko te mere in baš to je rana, ki nas jako boli v času brezdelja kakor je sedaj.

Zadnji čas čitamo v časopisih, kako nekateri denarni zavodi pokajo. Vsa tak denarni zavod za dalecu največji udarec, ako zgubi svoje prihranke, to bodimo oprezn! Slovenaki delavci v Ameriki imamo dobre denarne zavode, n. pr. razna stavbina in posojilna društva, ki so priporočljivi za nalaganje trdo prisluženih prihrankov.

Prošlo leto je bilo slabo za nas siromakšno paro. Depresija po cellem svetu, in obžalovanja vredni dogodki so se dogajali tudi med nekaterimi našimi kulturnimi društvi in ustanovami v Ameriki. Posebno clelandska naselbina je bila precej detoniрана v letu 1930. Zeleti bi bilo, da se rojaki v Clelandu poravnajo in nadaljujejo s kulturnim delom. Postali ste popularni med slovenskim narodom v Ameriki kot dobri delavci na kulturnem polju. Zatorej proč s nesporazumljenji in nestvarno polemiko. Iz Clelandu samo došli še dosti in pričakujemo še več. Prepričanje posredne ne bi smelo vplivati pri sknem delu za narodovo kulturo.

Michael Chok.

Vesti iz Bridgeporta

Bridgeport, O. — Miklavževa priredba društva št. 13 in 640 SNPJ 20. dec. je izpadla v zadovoljstvo vseh. Posebno mladina se je dobro zabavala. Petletnica soc. kluba št. 11 dne 27. dec. je tudi nadvse dobro izpadla. Igra "Muzikalična kuharica" je bila igrana prav dobro, kar je pričel aplavz občinstva. Igralci so dobro svoje vloge resili. Ravno tako je tudi pevski zbor "Naprej" napravil povojno razen zadnje pesmi, kar moramo prežreči, ker zbor še ni dolgo organiziran. In vse vzame čas in učenje, posebno še petje. Udeležba je bila povojna. In bi bila še boljša, ako bi ne bilo nevarno za avte zaradi ledu in snega.

V imenu kluba se vsem posetnikom prav lepo zahvaljujemo. Le tako naprej s priredbami. V skupnost se vse dože in tudi pri nas bomo imeli uspehe, ako bomo skupno delovali. Dramski odsek soc. kluba št. 11 gre ponoviti igro "Muzikalična kuharica" za soc. klub v Girard, O., 24. jan., kjer bodo imeli bogat program — deklamacije, govore itd. Ako se to uresniči, kar bo gotovo poročano, se že sedaj opozarja rojake v Girardu in okolici, da se priredbe udeleže, kajti zabave in smeja bo dovolj kot tudi resne stvari.

Drugi dan (28. dec.) se je vršila konferenca soc. klubov in društev Prosvetne matice za ta okraj. Obiskana je bila povojno. In tudi ukrenila je dosti dobrega za delavski pokret.

Sprejela je resolucijo, ki jo predložijo federaciji društev SNPJ 25. jan., da gremo skupno na delo za reorganizirano UMW of A. Izvolila je odbor štirih sodrugov, ki imajo nalogo pridobiti Belmont County Political ligo, da bi za prihodnje volitve postavili soc. listo za ta okraj. Ponovno želi, da pridejo v Clelandu iz boja pravi Zarjani kot zmagovalci. Zanimiva je bila tudi debata glede časopisa. Konferenca pripozna samo Prosveto in Proletarec kot prava delavska lista. Bilo je še več debat o prosvetnih zadevah in delavskem gibanju. Druga konferenca se vrši na Glencoe 30. maja dopoldne, popoldne bo pa zabava v prid konference.

Joseph Snoy.

LJUDSKI GLAS

Odgovor bratu Curku

Cleveland, O. — Ameriška domovina je s dne 10. oktobra 1930 priobčila dopis iz Clelandu a podpisom Louisa Curka, predsednika društva Na Jutrovetje št. 477 SNPJ. Ni moj namen diktirati br. L. Curku, ampak fakt je, da ni lepo streljati v luno s pomočjo Am. domovine. Danes vemo, da Ameriška domovina klubuje ter napada vse, kar je naprednega. Zelo ima na piki SNPJ ter SSZ in drage volje tam priobčijo vse, kar pride v uradništvo, samo da je proti SNPJ ter SSZ. Drugega programa ni v kovanci na St. Clairju. Brat L. Curk ve, da imamo svoje glasilo. Torej ako je potreba, naj napiše članek ali dopla ali dostojno kritiko v svoje glasilo.

Brat L. Curk, taki dopisi niso reklama ne za društvo in jednoto, še manj pa za osebo. Kar se tiče neoglasja med člani društva radi glasovanja, je njih prasta volja kako glasujejo. Kot predsednik društva bi moral vedeti, da člani in članice SNPJ s malimi izjemami smo delavci in delavke ter smo izkoriščani po kapitalističnem razrodu. Ker ne prihajamo iz vrst kapitalističnega razreda, radi tega je priporočljivo, da društva izvolijo take uradnike, ki so nakonjenje delavski stranki, ne pa polovičarje. Kot taki bodo pri vsaki priliki svoje člane podučili ter jih spodbujali, da je potreben razredni boj proti izkoriščevalcem.

Brat L. Curk omenja radi glasovanja za nabavo slike pokojnega brata Jože Zavertnika. Sem tega mnenja, ako predsednik ni zmoežen razločiti navzočim članom pomena slike ter zaslug pokojnega Jože Zavertnika za SNPJ in delavsko stranko, je gotova stvar, da ni onim zamere, ko so glasovali nasprotno, ker niso zmoežni centi dela pokojnega Jožeta. Torej bi predsednik moral vedeti, da je še obilo dela prej, ko bodo nekateri člani razumeli, da je potreben razredni boj med delom in kapitalom.

On omenja, da mu ne ugaia klubova politika. Ni on sam, ki mu ne ugaia!

No, Louis Pircu tudi ne, Vatro Grilu tudi ne, patrom in fratru tudi ne. Stvar je ta, da semljani delamo vsi napake, torej ne jaz, ne brat Curk niva izjeme, radi tega se shajamo skupaj, da se pogovorimo, kako da si bomo izboljšali delavske razmere. Brat L. Curk naj prizna, da delavci se vedno učimo in se bomo učili, torej se bo premislili ter priznal, da moramo delati skupno, složno in ne polovičarsko.

August Kužnik, član št. 5.

Andrews odkril dva milijona let staro pokopalšče

New York. — Dr. Roy Chapman Andrews, vodja ameriške znanstvene ekspedicije na Kitajskem, poroča, da je odkril globoko v puščavi Gobi v Mongoliji grobove človeka, ki je morda najstarejši prednik modernega človeka. Domneva se, da so grobovi stari dva milijona let.

Homba demširala cerkev v Danville

Danville, Va. — V noči od torika na sredo je močna razstrelba dinamitne bombe razdejala cerkev sv. Duha v Schoolfieldu, kjer je vaku stavka tekstilnih delavcev.

Anna P. Kramar:

BEGUNČEK MIRKO

Povest iz vojnih dni

Mirku se vdanje spočetka ni posebno dopadlo. Včasih, ko sta šla v kako kmečko hišo prosit za prigrizek, pa so ju ozmerjali in zapodili, češ, da sta lena potepuha, je bilo Mirku tako hudo, da bi šel najraje nazaj k tistemu akopemu gospodarju delat zastonj. Peter pa ga je tolažil, da se bo polagoma vsega privadil. In res se je Mirku končno že dopadlo, da je videl skoro vsak dan nove kraje. Četokrat sta se ustavila po več dni na kaki kmetiji ter pomagala pri delu. S tem sta si zaslužila malo denarja, da sta si lahko kupila nekaj vojne spodnje obleke in vsak po en par iz vojnih predelanih čevljev. Z vojakoma sta na svojem vandrju mnogo občevala. Kjer sta našeta na vojaška taborišča ali kasarne, sta se, če sta le mogla, ustavila po nekaj dni.

Med vojakoma sta vedno dobila dobrih prijateljskih prostakov, a katerimi sta govorila. Rada sta poslušala, če so jima pripovedovali o svojih doživljajih na bojiščih. Tudi sta se kmalu naučila za silo govoriti več jezikov, katere so govorili vojaki. Naletela sta tudi na vojake, ki so že bojevali na bojiščih, kjer je bil njih dom. Izpraševala sta jih o svojih rojstnih krajih, če so hudo uničeni in če bo sovražnik kmalu premagan, da se ljudje potem povrne domov.

Nemalokrat sta tudi delila z lačnimi vojaki kruh, ki sta si ga zaslužila na kmetih z delom, včasih pa sta onadva dobila jesti pri vojakih. Zdelo se jima je kot da sta tudi onadva vojaka. Vojaki niso smeli domov, onadva tudi ne, vojaki so komaj čakali miru, onadva tudi.

Mnogi vojaki, a katerimi sta občevala, so obsojali vojno in govorili o krivicah, ki jih trpe ljudje zaradi vojne. Često so tudi opominjali mlada dečka, naj se pazita, da ju ne dobi v roke kak hudooben častnik ali orožnik. Lahko se jima pripeti, da ju prisilijo delati za državo ali pa vtaknejo v prisilno delavnico.

Posebno je bilo to zadnje nevarno za Mirka, ki je bil mlajši in precej manjši od Petra. Mirku in Peter sta si take nasvete dobro zapomnila in sta povsod pazila, da se ne bi arečala s takimi gospodi, ki bi jima vzeli prostost.

Res se jima ni dobro godilo. Mnogo hudega sta pretrpela na svojem vandrju ali vedela sta, da bi se jima godilo še mnogo slabše, če bi ju vzeli pod državno oskrbo. Zdej sta bila vsaj prosta, potem pa bi tudi to zgubila.

In ko bi minila vojna, bi ne mogla v domače kraje, ako bi jima tega ne dovolili predstojniki, kjerkoli bi že bila. Njiju načrt pa je bil, da pojdeva v domače kraje kakor hitro bo konec vojne.

VII.

Vkljub vsej opreznosti pa se jima je vseeno nekega dne primerila prav opasna ne-zgoda.

Pršla sta do malega gozdička, kjer so se vezbali vojaki v streljanju in mlačč, da ni nič posebnega, če jih nekaj časa gledata, sta sedla

pod košati hrast, ter povsem mirno opazovala vezbanje strelcev.

Kmalu pa je prišla k njima straža in ju odvedla pred majorja.

Major je sedel na konju, v senci drevja; v roki je držal daljnogled — najbrž ju je on ogledal — in bil je videti slabe volje. Vprašal je dečka kaj početa to sedaj, ko se vezbajo vojaki.

Peter mu je takoj pojasnil, da sta begunca ter da gresta k svojim sorodnikom. Mislil je, da bo tak odgovor najboljši.

Pa ni bil. Major je skočil s konja in ukazal straži, naj dečkoma prebče obleko in potne culice.

"Najbrž sta vohuna, potepina," je jezno rekel major častniku, ki je stal poleg.

"Ti ljudje od mene niso prida, nič jim ni zaupati. Zato, ker so morali pustiti svoje kraje, bi se na kakršenkoli način maščevali nad vladjo, ki ima z njimi samo škodo. Najbolj bi bilo, da bi jih pustili sovražniku, naj bi jih podušili."

Mirku in Peter sta ališala in razumela majorjeve besede in prepričana sta bila, da je zdej konec njune prostosti. Mislila sta, da ju bodo morda celo ustrelili, saj v vojni so streljali ljudi za prazen nič.

Tresla sta se, ko ju je vojak obračal in iskal, če nimata mogoče kakih papirjev pri sebi. Ko ju je natančno preiskal, je salutiral majorju in mu javil, da ni našel pri dečkih nič sumljivega.

Major ju je srdito pogledal in jima ukazal, naj vzameta v roke potne cule, ki sta jih spet povezala, ko je vojak končal preiskavo. Močje sta ubogala in v strahu čakala kaj bo ukazal oholi major nadalje.

Major pa je pograbil Petra za uho in ga parkrat zasukal okrog, nato ga je brcnil, da je odletel daleč v stran. Istotako je nategnil ušesa Mirku in se potem glasno zakrohotal. Tudi drugi častniki so se smejali, vojaki pa so stiskali zobe. Oholi major jim najbrž ni bil priljubljen.

Dečka sta se urno pobrala in bežala, koliko so ju noge nesle, izpred oči hudega oficirja. Ko se jima je zdelo, da sta že dovolj daleč stran, sta sedla v senco, da si odpočijeta.

"Skoro bi jo bila izkrepila, Mirko," je rekel Peter in si brisal z rokavom znoj s čela.

"Breča, da je naju ipustil, jaz sem mislil, da naju da zapreti," je dejal Mirko in dostavil: "Ubogi vojaki, ki imajo takega majorja — prava pijavka je."

Četudi je bil Peter še ves prestrašen, se je vendar glasno zaamejal Mirkovim zadnjim besedam: "Imenitno ime si mu dal, Mirko, kako si se še domislil takega?"

Mirku ni bilo do smeha, držal se je zelo resno in je povedal Petru, kaj je nekoč ališal od očeta o nenašitnih človeških pijavkah. Natančno mu je tudi orisal tisto karikaturu, katero mu je njegov ata ta čas pokazal.

(Dolgo pethodnja.)

Anekdote vojskih ljudi

Deževalo je, potem je prenehalo in Swift, znani angleški satirnik se je hotel malo izprehoditi po čistem zraku. Poklical je svojega slugo ter zahteval, naj mu prinese škornje. Sluga jih je prinesel, a umazane. Swift ga vpraša:

A zakaj nisi škorenj očistil? Pa to je odveč, zakaj v dveh, treh urah, ko se povrneš z izprehoda, bi bile spet umazane.

Swift je molčal, obul škornje ter odšel na izprehod.

Drugega dne je sluga zahteval ključce od shrambe jedil.

Zakaj pa potrebuješ ključ?

Lačen sem, pa bi rad zajtrkoval.

Pa to je odveč, zakaj v dveh, treh urah bi bil spet lačen, mu je odgovoril Swift.

Filozof Simonid je prišel k Jeromu, sicilskemu kralju, ki ga je bil pozval k sebi. Kralj vpraša filozofa:

"Kaj je bog?"

Filozof je zaprosil za tri dni odloga, da bi premislil. Ko je preteklo troje dni, je zaprosil iznova za odlog za tri dni. In tako je storil večkrat, dokler ga ni kralj iznova vprašal:

"Zakaj premišljuješ toliko časa o tem?"

In Simonid reče:

"Čim bolj premišljam, tem manj vem o svoji pametnosti..."

Nekoč je knez Menčikov, ki je bil ljubimec ruskega carja, pripeljal pred carja ves svoj polk. Car je opazil neke nepravilnosti in netočnosti v uniformi, pa je zaklical Menčikovu:

Rajši bi videl ta polk nag kakor pa v takem stanju.

In Menčikov zapove: Mirno! Uniforme proč!

Knjaz Miloš je bil na kosilu

Kar na hitro je imel car pred seboj ves polk — nag. A bila je strašna zima.

"Moje polk čaka carjevih povelj!" je raportiral Menčikov.

Ko je Franklin izumil električno vzraku, ga je eden njegovih nasprotnikov jedko vprašal:

"Čemu vam bo vaš izum?"

"A čemu je ljudem novorojenče?" mu reče Franklin.

Kardinal Richelieu je imel svojo kapelo, kjer je neki menih vsak dan bral mašo. Ko je ta menih videl nekega dne, da je kardinal ves zaposlen, je menih sedel k svoji mizi ter začel obedovati. Toda kardinal Richelieu ni pozabil na mašo ter je odšel v kapelo. Ko je menih to zagledal, je pustil obed ter skočil hitro v kapelo.

Po maši ga nekoč vpraša: "Kako ste mogli to storiti, če ste obedovali?"

"Rajši vidim, da se bom prepiral in pogajal z bogom na nebesih, kakor pa z vzvišenim kardinalom na zemlji!" je odgovoril menih.

Pri francoskem pisatelju Tristanu Bernardu zazvoni telefon. Halooo! Ste vi tam, gospod Bernard? Vzemirli sem vas.

Pardon, hotel sem vas vprašati, ali ste dobili moje povabilo na večerjo?"

"Sem, hvala! Zelo ste prijazni!"

"Torej vas lahko pričakujem k večerji. Boste prišli?"

"Pardon... ne morem..."

"Kako... Ste zaposleni?"

"Ne... Prosti sem..."

"Pa zakaj potem ne boste prišli?"

"Nisem lačen!" — je odgovoril Bernard in zapri telefon.

Knjaz Miloš je bil na kosilu

pri cesarju Francu Jožefu I. Po kosilu, ko so dvorjani odšli in je ostala sama visoka živina v dvorani, je začel neki avstrijski general govoriti s stricem knjazom Milošem ter je dejal zbadljivo:

"Miloš je krave pasel."

"Da, naš knjaz je pasel krave. A če bi jih pasel vaš Franc Jožef bi jih pasel še danes!"

Mihail Zoščenko:

PEO

Peč v moji sobi je pokvarjena.

Vsa moja družina je bolna od premočnega dima.

Toda stanovanjski svet je upira, da bi jo dal popraviti. Varčujejo... za tekoče pene-berbe.

Zadnjič so spet inspicirali mojo peč. Preiskali so vrata. Z glavami so zlezli v peč.

"Vse v redu," so rekli, "nič nevarnega."

"Sodrug," sem dejal jaz. "Sram vas bodi, da govorite tako: nič nevarnega. Stalno bomo radi dima. Celo mačka je zadnjič zbolela. Bruhala je. Pa pravite vi: nič nevarnega."

Stanovanjski svet je pa rekel: "Potem pa takoj poskusimo, da bomo videli, če se iz vaše peči res kad. Če bomo takoj po razkurjenju zboleli — vaša sreda, potem vam peč popravimo. Če ne zbolimo, vam tudi pomagati ne moremo."

Pa smo zakurili v peč. Posedli smo se krog nje. Sedeli smo in vohali.

Pred vrati sedi predsednik, poleg njega tajnik in na moji postelji blagajnik.

Čez kratak čas je bila seveda soba polna dima.

Predsednik povoha in reče:

"Ne. Ničesar ne opazim. Topel zrak puhti iz peči. To je vse."

Blagajnik, ta krotka, pravi: "Oprostite, prosim, toda atmosfera je docela čista. Popolnoma imenitno lahko dihaš. V glavi tudi ni kaj čuti. V mojem stanovanju vse bolj smrdi, pa se nič ne razburjam. Tu pa je popolnoma dober zrak."

Pa rečem: "Usmilite se, kaj se to pravi: dober zrak. Pogledajte vendar, kako se kad!"

Predsednik pravi: "Prinesite mačko. Če bo mačka mirno obsejala in se ne bo ganila, potem je vse v redu. Živali so zmerom nesebične. Niso kakor ljudje. Na to se lahko zanesemo."

Mačka pride, sede na posteljo. In obseja čisto tiho.

Seveda sedi tiho. Privadila se je že. Predsednik jo pogleda in pravi: "Ne, oprostite."

Nenadoma se nekam razburi blagajnik, ki sedi na postelji in reče:

"Nekaj važnega imam opraviti, kar hitro moram proč."

In se kar opoteka. Ves zelen je postal.

Predsednik je rekel: "Saj gremo vsi skupaj."

In stopil je k oknu ter dihal skozi neko razpoko.

Potegnili sem ga proč od okna.

"Tako ne morete dati nobene izjave, ki bi kaj držala," sem rekel.

"Prosim," je rekel, "tudi od okna grem lahko proč. Vaš zrak je zame popolnoma neškodljiv. Popolnoma odličen, zdrav in znošen zrak. Peč je normalna."

Čez pol ure, ko smo potočili predsednika na nosilnico in prenesli nosilnico v reševalni voz, sem ga spet vprašal: "No, kako je?"

"Ne," je rekel, "nič ne bomo popravljali. Očlovek lahko izdrži."

In tako peči niso popravili, še do danes ne. No, kaj bi? Privadim se. Človek ni bolha. Privadi se na vse.

(Za Prosveto prevedel M. K.)

SUMERICE

Nekaj anekdot

To je bilo takrat, ko sta bili Alžacija in Lorena še sestavni del nemškega cesarstva. Tiste čase se je večkrat ališala take anekdote:

Umri je Nemec.

— Gorje nam, Nemec je umrl! so vzdihovali mirni Alžanci.

— Bolje bi bilo, da rečete: Blagor nam, je oglašil nekdo.

— Bog obvaruj! Zakaj zdej pride z one strani Bena vsa njegova družina k pogrebu, pa bodo vsi lepo tukaj ostali.

Visok nemški uradnik je napravil izlet v Vogeze, šel je tudi na Vrh treh trnov, kamor hodi jo Alžanci na božjo pot. Nemec si je ogledal vse darove, ki so razpostavljeni v ondodni kapelici, pa mu nikakor ni hotelo v glavo, zakaj je med darovi tudi srebrna mša. Ta mša je bila postavljena na častnem mestu, pripravljena pa je bila v kristalni krogli.

Na radovedno in nekoliko porogljivo vprašanje okupatorskega uradnika je cerkvenik odgovoril takole:

— Za časa kralja Stanislava so v deželo navale miši. V tistem hipu so se Alžanci zaobjubili Materi božji cerkve na Vrh treh trnov, da ji podarijo srebrno mšo. Še tiste noč so vse miši izginile iz tistega kraja.

— In vi verjate v takšno neumnost? se smejeje Nemec.

Ne, ne, odgovori mirno cerkvenik, mi v takšne reči ne verujemo, ker si cerkvi bi bili dli uliti Prusa, vsega iz čistega zlata.

Viljem II. je potoval skozi Strassbourg, kjer je ostal dva dni. Zvečer, ko je cesar odpotoval in so bile kavarne že vse polne policistov v civilu, ki jih je Berlin poslal tja, da varujejo cesarja, izveče apostovan Strassbourčan mirno svoje pipo, rekoč:

— Cesar je pa res finejši od Prusov!

— Je, na moje vero! reče Alžanec. — Kajne, da je?

začen, toliko da je prišel, pa je še laginil!

Druge anekdote o cesarju. Nemški cesar je prišel v Strassbourg s sinom prestolonaslednikom. Prestolonaslednik se je sveder precej kego vrnil v dvor in je moral buditi vratarja, starega Alžanca, ki se je vljudo priklanjal princu, rekoč prav po do-mače:

— Vaš ata se je že davno povrnili in šel spat.

Prince Friderik, vpečen strogega ceremoniala, premeri starca od nog do glave in zamrmra pre-sirno:

— Ist er besoffen? (Ali je pijan?)

Alžanec se je naredil, kakor da ga je napačno razumel:

— Tega pa res ne vem.

PROMET POŠTNE ŠTEDIONICE V NOVEMBRU 1930

Hranjenje v mesecu novembru se je razvijalo takole: pristopilo je 4.536 novih vlagateljev, tako, da je sedaj pri Poštanski štedionici 122.972 vlagateljev. Vsota vlog je porasla za 3 in pol milijona dinarjev, tako, da sedaj vloge znašajo konec novembra Din 196.099.842.82.

V novembru je otvorilo 111 čekovnih računov. Sedaj je 19.088 čekovnih računov pri Poštanski štedionici v Beogradu in pri njenih filijalkah v Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu in Skoplju. Čekovni promet v mesecu novembru je znašal Din 5.925.715.873.83. Na vseh čekovnih računih je vložena vsota Din 941.422.895.31.

Skupne vloge na hranilni vlogi in na čekovnih računih znašajo milijardo 137 milijonov dinarjev. (Adv.)

SPREJME SE

fante ali dekleta na stanovanje in hrano ali samo na stanovanje. Oglasite se na: 3229 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

V JUGOSLAVIJO

PREKO HAMBURGA

s znanim, hitrim parniki

HAMBURG

NEW YORK

DEUTSCHLAND

ALBERT BALLIN

Koliki točkasti odložit

EMERSON CRES

Pripravne šolske priprave z vsemi deli Jugoslavije.

Tudi odložit vseh boljših poveljov:

ST. LOUIS, MILWAUKEE, CLEVELAND

Slavna kuhinja in nepriznane stola v vseh razredih.

Za naročila vprašajte kabineta hotelnega nadzornika ali

HAMBURG-AMERICAN LINE

177 S. Michigan Ave., Chicago

Najmanjši dnevno delavci vodi se v dnevniku "Prosveta". Ali jih čitate vsak dan?

Zepni Kalendar S. N. P. J.

Izdali smo tudi letos krasni, lepo v črno platno vezani žepni kalendar; knjižica obsega 124 strani, nekaj zelo priporočljivega za vsakega človeka. Na rokav jih imamo še par sto. Na ročice jih hitro, ker bodo kmalu pošli. Žepni kalendar stane samo 25c. Pošljite nam naročilo in priložite 25c v pisno. Naročite pisno na Prosveto: 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

SLOVENSKEGA NARODNA PODPORA JEDNOTA

Izdaje svoje publikacije in še posebno list Prosveta na korist, ter potrebne agitacije svojih društev in članstva in na propagando svojih idej. Nikakor pa ne na propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitatorični dopisi in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev naj ne pošiljate listu Prosveta.

NAZNAVANJE

Društvenim tajnikom in tajkancem se tem potem naznavajo, da morajo naznaniti vse spremembe nazlov članov in članic, nazlov novih članov, ter imena in nazlove obstojnih, istih in izobčenih članov upravnika Prosveta, da se lahko točno vidi imena in nazlove, katere pošljete glavni listu Prosveta. Imena in nazlove, katere pošljete glavni listu Prosveta, pošljite v arhivu in jih upravniku ne daj. Torej je zelo važno, da vsaj pošljete na nazlov sate pripravljene listine vse nazlove upravnika Prosveta posebej. Pri vsaki spremembi nazlova naj se vsaj omeni stari in novi nazlov. Upravniku uljudno opozorila, da druztveni tajniki in tajkanci upoštevajo.

Philip Godina, upravitelj.

NAROČITE SI DNEVNIK "PROSVETA"

Členjeni list (sretno) S. N. P. J. Jednota!

Po sklopu 9. redne konvencije se sedaj lahko naroči na list Prosveta in priložijo eden, dva ali tri štane in se enega štana in se enega štana in se enega štana. List Prosveta stane za vse enake štane ali štane \$4.50 na leto, se jim to priložijo k naročilu. Mi priložimo enega, dva ali tri štane in se enega štana in se enega štana. Torej sedaj ni več, da je list Prosveta za štane S. N. P. J. List Prosveta je valja katalin in potrobo je skore v vsaki družini, ki bi red štala list vsak dan. Torej sedaj imate priliko, da se tudi vi naročite na dnevnik Prosveta. Cena lista Prosveta je:

Za Zdrav. drine v Kanado \$6.00 Za Člone in Člone je \$7.50

1 tednik in 4.50 1 tednik in 6.50

2 tednika in 8.00 2 tednika in 10.00

3 tednika in 9.50 3 tednika in 11.50

4 tednika in 11.00 4 tednika in 13.00

Isposlajte spoštni kupon, priložite potrebne vnde članstva ali Menaj Order v pisni in si naročite Prosveta, list, ki je valja katalin.

Pojasnimo: Vselej kakor hitro kateri teh članov vrenha list član S.N.P.J. ali če se preseli proč od družine in bo sahteval sam svoj list tednik, tedo moral tisti član in dotična družina, ki je tako skupno naročila na dnevnik Prosveta, to tako naznaniti upravniku lista, in obenem doplačati dotično vsoto lista Prosveta. Ako tega ne store, tedaj mora upravnik listu dati datum na to vsoto naročnika.

Prosveta, S.N.P.J., 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošljite naročilo na Prosveta vsote \$.....

Ime..... Čl. družina.....

Nazlov..... Družina.....

Mesto..... Star naročnik.....

Nov naročnik.....

Ustavite jošak in ga priložite k moji naročilu od slednjih članov moje družine:

Ime..... Čl. družina.....

Ime..... Čl. družina.....

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA